

UJVIDÉKI HIRLAP.

Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám kapható a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő:
dr. Nemes Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Erzsébet-tér 6. szám. — Telefon szám 49.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Humanitárius intézmények.

Leszakadt a tél és vele a hideg, zord idők minden nyomora. A jégvirágos, rozszant kunyhókban, nyirkos pinczelakásokban, a szegénység sikátorában beköszöntött az inség.

Igy szokott ez lenni minden télen. A természet mostohasága, sivársága megsokeksitja az élet mostoháit. És a kezdődő téllal fölsir a nyomorultak égigzengő kórusa s mint egy végtelen siralmi ének tölti be a havas, kietlen világot.

E szivigható kórusnak viszhangját keressük. Vajjon meghallja-e a társadalom és a jólétben élők milliói keblét fölveri-e a rémes segélykiáltás?

Eszteendőről-estteendőre, télről-télre nézünk, hogyan nyilatkozik meg az ember-szeretet a nyomornak tengődő, szeméten sanyargó páriáival szemben. És szemlélődésünk itt is — ott is megnyugtató jelenségeken állapodik meg; a magyar társadalomnak van szive, van mélységes, megértő, emberszerető lelke. A magyar társadalom magához öleli a szenvedőket, enyhíti keservüket, nyomorúságukat. A

magyar erény, a magyar faj őserénye nyilatkozik meg a jótékonyságban.

A magyar embernek házatája mindig nyitva volt a szenvedőknek. Régi rossz időkben az inségesek, nyomorultak, kitagadottak, üldözöttek menedéke volt a magyar ház. És ez a magyar erény még nem fajult el. Jól esik ezt látni a mai őszös, rideg, szűkkeblű világban.

A tél nyomora minden esztendőben cselekvésre hívja fel az emberszeretetet. Évek óta a társadalom apró csoportokra, körökre, egyesületre osztva szét magát akciókat indít az inség enyhítésére. Alakulnak jótékonysági egyesületek, humanitárius intézmények, amelyeknek célja, hogy a tél nyomorával szemben megvédje a szegények, árvák, elhagyottak fekete tömegét.

Ez a segélyakció leg-szélesebb keretekben, a társadalmi mozgalmak nagy arányaiban a főváros társadalmi köreiből indult ki eddig. De hiszen ez természetes is. A főváros, amelyet az ország szívének nevezünk, predestinálva van a vezetésre minden anyagi, szellemi és erkölcsi mozgalomban. Ugy kell lenni, ez az

élő szervezetek törvénye, hogy az ér-zések központja a szív legyen. Ugy kell lenni, hogy ha az országot sanyargatások, sorscsapások érik, az ország szive dobbanjon meg első sorban.

De ha a modern közigazgatásban, a szellemi, gazdasági, erkölcsi élet új szervezetében mindenütt a világon érvényesülni kezd a legújabb időkben a decentrálizációt hát a humanizmus intézményes fejlesztésében, kiterjesztésében kell leginkább ezt a decentralizációt megcsinálni.

A nyomor nem szigeteli el magát a nagyvárosok falai közé, a kőpaloták katakombáinak, sötét sikátorainak utvesztőibe. A nyomor fekete szárnyon, mint az éjszakai vészmadár suhog végig az országokon, fölkeresi a falvakat, hegyvidékeket és rónaságokat és szárnya érintésének nyomán siralom, inség, kétségbeesés támad.

Fordítsuk tekintetünket a vidék nyomorára. Olyan riasztó sötét képeket látunk, aminőket egy Gorkij tudna csak a színek, a fekete tonusok erejével meg-eleveníteni az élet mélységeiből.

TÁRCZA.

Az öreg asszony.

Aranyos sugarait széjjelhintette a nap a kis falusi ház udvarán. A kut mellett állott a disznóól, egy öreg parasztasszony foglalkozkodott a rőfögő egyetlen malacczal, amely mohón rágicsálta a feléje hajított gyér kukoriczát. Gonddal, gyönyörűséggel nézte az öreg asszony a malacot, az egyetlen négylábú jószágát. Simogatta a sörtéjét s a kukoriczaszemeket, amiket a malacz félrerugott a lábával, gondosan söpörgette össze s ismét a czoza elé rakta.

Özvegy Bus Tamásné tizenkét álló esztendeje él már magányosan a faluvégi viskóban, ami még az öregapja után maradt rá. Dűledezett a fala, a faszindelyes tetőn keresztül szépen besütött a nap a padlásba, a két szék, egy ágy a szobában csak alig, hogy a lábukon állottak — de hát a ház is, a butorok is, csak eltartanak még addig a rövid terminusig, amikor utolsó útjára viszik özvegy Bus Tamásnéét. A temetése szép lesz, a testamentumában meghagyta, hogy a fundusa árából olyan temetést rendezzenek neki, amelyet még aligha látott a falu. Hetvennyolcz esztendővel a vállán malacot vett az asszony; fel akarta hizlalni, husát, zsirját, sonkáját eltenni télire, —

mivelhogy remélte, hogy ezt az időt még meg fogja élni. Gonddal, gyönyörűséggel ápolta, tartotta a malacot, az egyetlen élő lényt amelyhez még huzott. Az urát ugyan szerette Bus Tamásné, de immáron negyven esztendeje annak hogy kivitték a derék férfit a temetőbe, ahol már a sírja helye sincsen meg, mivel hogy úgy intézkedik a törvény, hogy 30 esztendő múltával feldulatnak a sírok és újak ásatnak a helyükbe. Az öreg asszony szívéből még az emléke is úgy jött ez elő neki, mint valami álom. A gyerekek, azok ifjonti korukba haltak el, egynek kivételével. Ezekre még kevésbé emlékszik. Az egy, aki megmaradt, nyughatatlan vérű legény volt, korezmázott, szoknyáknak után futkozott, nem segített az anyjának e gazdaságában, inkább napszámba ment. Egyszer aztán mást gondolt. Hazajött egy estén s azt mondta, hogy Suhajdékkal meg Kutzorékkal együtt kimegy Amerikába, ahol is jobban megfizetik a munkát.

— Eredj, szólt a langyos szívi anya. Én nem mondom, hogy ne menj, ha ott talárod a szerencedet.

Röviden bucsuzott az Andris — immár tizgnkét esztendeje annak — és azóta csak egy levelet irt. Ebben pedig azt írta, hogy keservesen megbánta az amerikai utat, mert nem úgy van ám az új világban, ahogy ő ezt elgondolta. Nagyon sok az ember odakint is,

alig hogy megélhetnek egymástól. Még szerencsés az, aki munkához tud jutni. Ő, már mint az Andris, bizony nem kapott munkát, mert nem volt szerencséje. Most éheznek, szörnyű rosszul megy a dolga, kétszer már a vonat elé akart feküdni a nagy nyomorúság miatt. Mindezek folytán haza jöhet — legyen nyugodt, meg fogja fizetni, mert van még két erős, dolgos karja, amivel meg tudja hálálni a jótéteményt. Vegyen fel 100 pengőt a kis házra, küldje neki és akkor rögvést hazajön. . . .

— Nem! Ez volt az első gondolata Bus Tamásnének, mikor a levelet elolvasta. És ez volt az utolsó is, amikor elhatározta, hogy a veszendő fia után nem nyújtja ki a kezét. Minek ment ki? minek volt olyan bolond? Megterhelje a kis házat, amin még sohse volt adósság? Ennek csak az lehet a vége — mert hiszen évről évre nő az interes, — hogy kilicizitálják a házat, ami az öregapja után maradt rá. Az ember elpusztulhat, de a háznak meg kell maradnia, mert túléli az embert, meg az unokáját is, ha gondját viselik. Ha elküldi a száz pengőt, a házra kereszket vethet. Vén korára menjen zselleknek idegen tanyára? Ez nem lehet. Ha éhen hal a fiu, vagy a vonat elé fekszik, arról csak ő maga tehet. Minek ment oda, ahova nem hívták? Aztán elébb utóbb ugyis meg kell halni. A szegény embernek jobb, ha minél hamarább hal meg, leg

A magyar faj őserénye, a szenvedő embertársak iránti nemes részvét, szives szeretet e sötét képek szemléletére meg kell, hogy sokszorosodjék. A humanitárius intézményeknek országszerte létesülniök kell. Ha az állami gondoskodás érzékenysége, vagy képessége nem terjed odáig, hogy a maga népének harmonikus, szenvedéstelen életét biztosítsa, vegye át a jótékonyág, szeretet és gondviselés nemes hivatását a társadalom. Amit ad, önmagának adja. A természet törvénye szerint el nem veszhethet, el nem pusztulhat semmi, ami van. A szervezetek anyagcseréje új és új életet teremt. Amit magunktól elvonunk, hogy azoknak adjuk, akiknek életföltételt jelent, az nem hiányt jelent, hanem gyarapodást.

Tél van most, a nyomor fehér szemfedője borítja a sivár világot. Ha jótékonyágukkal enyhítjük a nyomort, a szenvedést, rózsákat hintsünk el a hóban, tavaszt varázsoljunk a télben . . .

Az Ujpárt szervezkedése. Az Ujpárt helyi szervező bizottsága e hó 4-ére hívta egybe az alakuló gyűlést. Erről a következő falragaszokkal értesíti a közönséget.

Tisztelt Polgártársak!

Alkotmányunk és alkotmányunk biztosítékai veszélyben forognak.

El akarják azokat kobozni!

Vállvetett munkára van szükség és a haza megmentésére országunk legjobbjai sorompóba is léptek.

Hazánk városai egymás után emelik fel tiltakozó szavukat, szervezkednek, tömörülnek a hatalom szabadságtipró önkénye ellen!

Ezzel szemben a mi városunk politikai és gazdasági viszonyai tespednek.

Új életre kell azokat kelteni!

Fel akarjuk rázni politikai aléltságából városunk közönségét, osztályosává akarjuk tenni azoknak az eszméknek, melyeket a nemzeti mozgalmakban előljáró új párt irt lobogójára, párthiveivé akarjuk tenni azoknak, kik a dualistikus államforma fentartásával a független és egységes magyar nemzet megvalósításán munkálkodnak.

Az új párt eszméinek harcsoaivá akarunk szegődni és annak zászlaja alatt kivívni drága hazánk anyagi és morális boldogságát.

Jöjjetek tisztelt polgártársak ezen nemes eszmék kivívásáért velünk együtt vállvetett munkára! Jöjjetek közénk, csatlakozzatok pártunkhoz, mutassátok meg, hogy ti is hazánk javáért, felvirágzásáért lelkesedni, küzdeni, cselekedni tudtok!

Az ujvidéki új párt 1904. évi december 4-én d. u. 2 órakor a Mayer nagy szálloda ujonnan épített nagytermében tartja meg alakuló gyűlést mely alkalomra Önöket, tisztelt polgártársak, ezennel meghívjuk.

A nagygyűlésen nagynevű pártvezérünk Báró Bánffy Dezső úr Excellentiája meg fog jelenni és ki fogja fejteni pártunk programját. Vele együtt körünkbe érkeznek pártunk hírneves országgyűlési képviselői: Hock János és Eötvös Károly urak, valamint az Ujpárt központjának több nagy érdemű tagja, kik a nagygyűlésen politikai nézeteiket szintén kifejezésre fogják juttatni.

A nagygyűlésen a t. hölgyközönség részére az erkélyen külön fentartott helyek állnak rendelkezésre.

Nagynevű vendégeink tiszteletére 1904. évi december 4-én este 8 órakor a Mayer szálloda éttermében társas vacsora lesz, melyre tisztelt polgártársainkat ezennel szintén meghívjuk. —

alább nem küzködik olyan sokat. . . Így gondolkozott özvegy Bus Tamásné és nem válaszolt a fiu levelére. Azóta nem hallott róla és ezt a fiát is elfelejtette, éppen úgy, mint a halott férjét és gyermekeit.

Az öreg asszony derüsen tipeg — topog az ól körül. Gyarapszik a malaczká, milyen szépen telik a pofácskája, puffed a hasacskája! Mégis csak szereti az Isten őt, hogy adott neki, s ilyen szép malaczt hizlalhat fel. A ki nem tékozol és dolgoz, aki nem megy bele bolond vállalkozásokba és hallgat az eszére . . .

Egy férfi jelent meg a kapu előtt. Városi munkásruha van rajta, halavány, fakó arcát fekete kórszakál borítja. Ilyen arcuk van azoknak, akik a föld alatt bányában dolgoznak hűmamoson. Különbén ép, egészséges ember, hatalmas kidolgozott tenyerei sokáig fogják még birni a robotot.

Ahogy széjjelnézett a nyomoruságok nap sütötte udvarán és minden a régi helyén talált, felragyogott a szeme. Bus Andris volt ez, aki nem halt meg odakünn; mégis csak talált munkát és dolgozott. Hazahozta a szive, a honvágy, amely feltámadt az idegenbe szakadt magyar munkásban még akkor is, ha ezen a földön ahol született rosszabbul bánt vele a sors meg az emberek, mint a kutyával. Hazajött Bus Andris, mert úgy érezte, hogy haza kell jönnie.

És leborult a földön, ahol mint kis gyerek

futkozott. Vad erővel marezangolta a bányák sötétjében megkérgesedett szívét az emlékezés és a föld szerelme. Arczczal leborult erre a földre és áztatta a könnyeivel.

A zajra megfordult özvegy Bus Tamásné és megijedt. Tán beteg ez az ember, hogy leesett? Tán itt hal meg? Vagy talán csak részeg. Harag lobbant fel az öreg asszony szívében, Akár meghalni jött akár részeg ez az ember, rosszul tette, hogy az ő portájára jött. Csak nem hagynak nyugtot az ilyen elhagyatott öreg asszonynak.

Oda tippegett a leborult ember mellé!

Izé, hajja kee! mi baja van keenek? Keljen fel, kee! Nem vagyunk senki portásai! No nézze meg az ember!

Amaz lassan felemelte a fejét. Megismerte az anyját.

Hát mit akar kee! Mért nem megy kee innen? Hisz nincsen semmi baja. No nézze meg az ember!

A férfi felállott.

— Anyám, mondta nem ismer? Én vagyok az Andris. Hazajöttem.

Az öreg asszony megtántorodott.

— Te vagy? Rikácsolta.

Aszott, öreg szívét elfogta a fájdalom, a harag. Hogy mi fáj neki, hogy mért haragszik azt nem tudta hirtelenében elgondolni a maga fáradt agyvelőjével. Csak nagyon rosszul esett neki újra látni a fiát, akit halottnak vélt, és akire már esztendők óta nem is gondolt.

Hát bizony egy kicsit tulmerész a hangja, no meg egy jó adag önbizakodottság is van benne.

Lassabban Urak! Mielőtt az urak egy jórésze a kormánypártból átvedlett, voltak itt már ellenzékiek, tehát Önök szerint hazafiak. És még hozzá függetlenségiek! Ne sajátítsák ki maguknak a hazafiságot!

Azután meg ne blamálják az Ujpárt programját se és ne irjanak a felhívásba ilyen fából való vaskarikát: a dualistikus államforma fentartásával a független magyar nemzet megalakítása.

Egyébként az alakuló közgyűlés napján este bankett is lesz. No talán a fehér asztalnál szebb hangokat hallunk.

Hogyan készülnek a bizalmi nyilatkozatok a kormány részére?

Megirtuk volt mult számunkban, hogy Szlávi János, a helybeli szabadelvű párt végrehajtóbizottsága nevében üdvözlő feliratot küldött Tisza Istvánhoz és Podmaniczky Frigyeshez. A helybeli szabadelvű pártnak végrehajtóbizottsága 100 tagból áll. Ha ezeket mind behívják értekezletre, bizonyos, hogy nemhogy üdvözlést és bizalmat nem szavaznak, de nagyon valószínű, hogy bizalmatlansági nyilatkozat lesz az eredmény. De hát valamit mégis kell csak csinálni! Hiszen megrendelték felülről az üdvözlést. Nagyon és merészet gondolnak és nagy titokban összejönnek öten, névszerint: Szlávi János, dr. Szlezák Lajos, Molnár Hugó, Belohorszky Gábor és Brunner Ede, és jó maguk megtesznek mindent és csakugyan egyhangulag szavazódik meg a bizalom és expresse sürgönyben menesztődik az el. Másnap azután a többi 95 tagja a végrehajtó bizottságnak bámulva olvassa, hogy az itteni szabadelvű párt is szavazott a kormánynak bizalmat. Kérdezi egyik a másikat, hogy tud-e valamit a dolgról, de egyik sem tud semmit. Így derül azután ki, hogy mi módon keletkeznek a bizalmi és üdvözlő sürgönyök.

A kis malacz visitott az ólban és az öreg asszony lelken keresztül villant az első gondolat.

— A malacz! . . . Le kell ölni . . . A fiam eszi meg.

— Nem, nem az enyém a malacz rebegette szorongva. A szomszéd . . . igen a szomszéd tartja nálam . . . az ólát elhordta a szél . . . Nagy szelek jártak a multkorában itt . . . nagy szelek.

Bus Andris csodálkozva nézett az anyára

— Malacz? Micsoda malacz? Hát megse ölel édes anyám!

Az asszony megindult a fia felé. Kitárta a karjait.

Az állat az ólban, mintha a végét érezné, panaszosat visitott.

Ölelkeztek s az öreg asszony szívéből kitor a harag:

— Nem az enyém . . . hid el!

— Nem baj, szolt Bus Andris. Van nálam pénz, veszek neked egyet.

A nehéz kő leszakadt az öregasszony szívéből.

— Nem azért mondtam . . . motyogta zavaodottan . . . nem azért mondtam . . .

És aztán keserves sirásra fakadt.

— Hisz nincsen nekem, szegény öreg asszonynak egyebem, csak ez a kicsi kicsi malaczom . . .

Erdösi Dezső.

Ujdonságok.

Átelyezés. Berzeviczy Albert közoktatás-ügyminiszter Nagy József ujvidéki áll. polgári iskolai tanítót hasonló minőségben a moóri polgári iskolához helyezte át.

Halálozás. Kungl Ádám városi közgyám folyó hó 28-án reggel 1/25 órakor életének 52-ik évében hosszabb szenvedés után meghalt. Temetése e hó 29-én délután 1/4 órakor volt, melyen a városi tanács és az összes tisztviselők is résztvettek.

Városi közgyűlés. Ujvidéki sz. kir. város törvényhatósági bizottsága 1904. évi december hó 1-én dultán 4 órakor a városház nagytermében rendes közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Belügyminiszteri leirat a járdák létesítéséről és fenntartásáról alkotott szabályrendelet tekintetében felmerült észrevételek tárgyában. (Sztratirovics) 2. Belügyminiszteri leirat a hirdetési ügy rendelkezéséről szóló szabályrendelet tárgyában. (Profuma). 3. Belügyminiszteri rendelet a központi választmányok újból való megalakítása tárgyában. (Profuma). 4. Földmivelségi miniszteri rendelet a katonai élelmező raktárak kézi bevásárlásai ismertetése ügyében kiadott leírás kihirdetése tárgyában. (Sztratirovics). 5. Polgármesteri jelentés a közigazgatás menetéről. (Tapavicza). 6. Az igazoló választmány jelentése a legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1905. évi névjegyzéke tárgyában. (Profuma). 7. Dr. Horváth Géza bizottsági tag indítványa a tűzkárosult rom. kath. egyházközség segélyezése ügyében. (Profuma). 8. Tanács elöterjesztés az elhalálozás folytán megüresedett közgyámi állás betöltése czéljából pályázat kiírása tárgyában. (Profuma). 9. A m. kir. honvéd állomás parancsnokság átírata a város tulajdonát képező honvéd laktanyának névvel leendő ellátása tárgyában. (Profuma). 10. Tanács elöterjesztés az utcaburkolatok átvétele czéljából bizottság kiküldése ügyében. (Sztratirovics). 11. Tanács elöterjesztés a törvényhatósági uthalózat kiegészítése tárgyában. (Sztratirovics). 12. Az utadóalap 1901. és 1902. évi zárszámadásainak megállapítása. (Sztratirovics). 13. Az utalap 1905. és 1906. évi költségelőirányzatának megállapítása. (Sztratirovics). 14. Tanács jelentés a Limán lecsapolása tárgyában. (Forster). 15. A városi számvevőség jelentése az 1904. évi költség-előirányzat egyes kiadási rovatainál szükségessé vált átruházási jog tárgyában. (Náray). 16. Tanács elöterjesztés a szervezeti szabályrendelet 79. §-ának a városi helyhatósági állatorvos lakbéré tekintetében leendő módosítása tárgyában. (Profuma). 17. A gazdasági bizottság véleményes jelentése a napi piacokon eladott áruk mérlegelésének kötelezővé tétele tárgyában. (dr. Marczekovics). 18. A gypmesteri telepről és gypmesteri teendők-ről szóló szabályrendelet megállapítása. Dr. Balla). 19. A bérkocsi iparról szóló szabályrendelet megállapítása. (dr. Balla). 20. A gazdasági bizottság véleményes jelentése a Kapitány sziget megvétele tárgyában. (Sztratirovics). 21. A gazdasági bizottság véleményes jelentése dr. Davidovác Milán és neje ujvidéki lakosoknak városi terület elidegenítése iránti kérvénye tárgyában. (Sztratirovics). 22. Gazdasági bizottság véleményes jelentése Gavrilovics Milán kliszai lakosnak városi terület elidegenítése iránti kérvénye tárgyában. (Sztratirovics). 23. Gazdasági

bizottság véleményes jelentése Wolf és Troszler ujvidéki czégnak gyártelep elidegenítése-iránt kérvénye tárgyában. (Sztratirovics). 24. Gazdasági bizottság véleményes jelentése a felső hajóállás melletti városi földterületnek koresma épület emelése czéljából leendő bérbeadása iránti kérvénye tárgyában. (Sztratirovics). 25. A gazdasági bizottság véleményes jelentése a kereskedő tanonc iskolához egy előkészítő osztály felállítása tárgyában. (Ertl). 26. A gazdasági bizottság véleményes jelentése a siketnémák és vakok szegedi intézeténél egy alapítványi hely létesítése tárgyában. (Ertl). 27. Ifj. Jójárt János tanácsnok és Jahn Róbert alszámvevő közös kérvénye nyugdíjazás esetén a millenáris év kedvezményes számításának reájuk való kiterjesztése iránt. (Profuma). 28. Ifj. Zambauer Ágoston rendőrfogalmazó kérvénye ruha és felszerelési átalán engedélyezése iránt. (Prof). 29. A gazdasági bizottság véleményes jelentése Horváth Radoszláv tanító részére kegydíj engedélyezése iránt. (Profuma). 30. Városi alkalmazottak előleg iránti kérvényei. (dr. Tapavicza).

Műkedvelői előadás. A magyar daloskör Ábrányi József rendezésével telt ház mellett nov. 26. án egy igen sikerült szindarabot „Kósza Jutkát” adta. A főszereplő Löbl Irma és Richter Mari kisasszonyok kitünően játszottak.

Rejtélyes eset. Dusanics Szima bánostori borbélylegény szombat délután felfogadta Martinkó Pál ujvidéki bérkocsist, hogy őt Begecsre vigye ki, ahol neki dolga van és annak elvégezte után hozza be vissza Ujvidékre. Ugy is volt. Mikor Begecsről visszajövet a futtaki urasági major mellett haladt el a kocsi, a nagy sötétségben letértek az országútról és a kocsi felborult. A bérkocsis a közeli majorház munkáit hívta segítségre, akik újból kerékre állították a kocsit. Ekkor veszik észre, hogy Dusanics Szima eltűnt. Keresik egy darabig, de mert nem találják, a bérkocsis hazajön Ujvidékre. Másnap reggel megjelenik Dusanics az ujvidéki rendőrség előtt és panaszt tesz a bérkocsis ellen amiatt, hogy az őt, ittas embert bevitte az urasági istállóba, ott letektette, és 120 koronával telt erszényét azzal vette magához, hogy azt őrizete alá veszi, nehogy valaki azt ellopja, s másnap ha érte jön, neki kiadja. Most pedig a bérkocsis semmit sem akar tudni a pénzről. Persze a bérkocsis mindezt tagadja, de tény az, mert ezt már kiderítette a nyomozás, hogy Dusanics csakugyan az urasági istállóban aludta ki részegségét. Hogy került oda, ki vitte el a pénzt? — most ezt keresik.

A harmadik egyetem. A Dmke kéri fogja a kormányt, hogy a harmadik egyetemet Szegeden állítsák föl. A miniszterhez küldöttséget is meneszt, melyben Bácsmegeye részéről Latinovits Géza és Piukovich József orsz. képviselők vesznek részt.

Sikkasztó földmivésiskolai tanuló. A szabadkai földmivésiskola tanárai és tanulói között élénk felháborodást keltet egy sikkasztási eset. Marsics Lajosné földmivés iskolai szállítónőnek 200 koronája érkezett Palicsra. Nem ért rá elmenni a postára, megkérte tehát Sztepics Béla növendéket, hogy hozza a pénzt haza. Sztepics elment, felvette a pénzt, de nem ment vissza a földmivésiskolába. A pénzt elsikkasztotta és megszökött. A károsult panaszára köröztetését rendelte el a rendőrség.

Főispánok fizetése. A jövő esztendőre szóló költségvetés szerint a főispánoknak nagyobb fizetésük lesz. Ami a nagyobb fizetést illeti, az 1904. évi első törvényeziknek folyománya, potlék cím, mert — miként a többi állami tisztviselők — a főispánok is jogot formálhatnak a nagyobb fizetésre. Ugyanis a főispánokat épen úgy megilleti a nagyobb lakáspénz, mint a miniszteri tanácsosokat. A főispánok fizetése eddig a megyék lakosságának megfelelően 8—10 ezer korona volt s a többségben azok voltak, akiknek csak nyolcz ezer korona jutott. A jövő esztendődtől kezdve a főispánok fizetése háromféle lesz. Az egyik 9600, a másik 10.000, a harmadik pedig 11.600 koronát kap. Szálláspénzük eddig kivétel nélkül 1200 korona volt, a jövőben azonban egyik-másik 1400 korona lesz. Potlékot a múlt időkben négy főispán kapott 12000 korona értékben, ezenül ilyen potlékot is kapnak, de csak 400—400 koronát.

Kutba ugrott. Magyar-Kanizsáról írják: Stein Miklósné kübekhazai jómódu polgárosszony hosszabb idő óta súlyos idegbajban szenvedett. Hozzá tartozói a legnagyobb gonddal ápolták, míg az elmúlt napokban egy őrizetlen pillanatban a kutba ugrott. Gyermekei csak hosszas keresés után akadtak rá s már halott volt, mikor a kutból kihúzták.

A vértanu tábornok emlékszobra. Schweidel Józsefnek, az aradi tizenhárom vértanu egyikének szoboremléket állítanak szülővárosában, Zomborban. A szobrot, melyet Mátrai Lajos mintázott, most öntötték bronzba Róna József szobrászművész éreztődjében. A szoborbizottság Vértesi Károly elnök vezetésével megtekintette a kész szobrot, melynek sikerült volna fölött elismerését fejezte ki úgy a mintázó, mint az éreztődjő művésznek. Az emléket a jövő májusban leplezik le.

Az alkohol nyomorékja. Szabadkán a katonai őrzőjárat tegnapi éjjel értesítette a mentőket, hogy a virág-utczán egy eszméletlen ember fekszik. A mentők a nagy hidegben gyorsan az eszméletlen ember segítségére siettek és miután látták, hogy a jobb keze csuklóján súlyos sebek vannak, azonnal a kórházba szállították. A kórházban eszméletre hozták s el tudta mondani, hogy Vukov Jánosnak hívják és szabósegéd. Estefelé lerészegedett és ablakot ütött be a tenyerével. Hazafelé menet esett össze a vérvesztesség miatt. Vukov sebe rendkívül súlyos, mert az izmai vannak keresztül vágva s így örökké nyomoréka marad az alkoholnak.

Vonatkisiklás. Vasárnap reggel a Bajáról négy órakor hajnalban induló vonat Vaskuton helytelen váltó állítás folytán kisiklott. A vonat előtt két mozdony volt s mindkettő leugrott a sinekről. Az utasoknak nem esett semmi egyéb baja, mint, hogy nem tudtak tovább utazni. Bajáról segély vonat indult, amely visszazállította az utasokat Bajára.

Amateur-kiállítás Zomborban. A zombori társadalom néhány lelkes tagja amateur kiállítás létesítésén fáradozik. A rendezés élén a megyei közélet egyik kiváló tagja, az ismert áldozatkész műbarát: Fernbach Károly áll. Ő vezetett kedden ez ügyben egy küldöttséget a főispánhoz, akit arra kért hogy a kiállítást vegye pártfogásába. Latinovits Pál szívesen megígérte ezt. E szerint a siker biztosítva van. Akik a kiállításon részt akarnak venni, forduljanak Fernbach Károlyhoz; tőle mindennemű felvilágosítást kapnak.

Tolvaj pincézér. A szabadkai Nemzeti szálloda üzletvezetője panaszt tett a rendőrségen, hogy Szabó Sándor éthordó elloptott tőle 60 koronát, egy értékes ezüst órát és megszökött. A rendőrség körözteti a tolvajt.

Egy megbecsülhetlen értékű ajándékot adott nekünk a természet, midőn az apatováci ásvány forrás vizébe csoda gyógyerőt fektetett. Ezen víz nemcsak mint dietikus ital a savak közül foglalja el az első helyet, hanem az egészséget előmozdító és tartalomdus ásvány alkatrészeinél fogva egy gyógykincs, mely más ásványviz által nem helyesíthető. A legkülönbözőbb betegségeknek ki van próbálva, orvos kapacitások által egynéhány év előtt a kormány gyógyviznek sanctionálta és a sok elismerések szerint alapos gyógyhatással bír a gyomor, torok, bél, tüdő és minden más katarusoknál köhögés és vese bajoknál, nemi és női betegségeknek csak igazolja fontos értékét és az utol nem ért eredményhatást, mely kincset a természet engedett át nekünk.

A süketnéma halála. Magyarokanizsáról jelentik, hogy a vasuti motoros halálra gázolt egy Czobor József nevű süketnéma fiút. Czobor a sinek között lépdelt és nem hallotta a motoros zakatolását. A rajta lévő pedig későn vették észre a fiút, a kocsit nem tudták megállítani s így történt a katasztrófa.

Közigazdaság.

A homoktalajok megjavítása. A könnyű homoktalajok igen kevés növényi tápanyagot tartalmaznak és így gyakori trágyázásban kell, hogy részesüljenek, hogy kielégítő terméseket szolgáltatassanak. A láza talajok trágyázásának gyorsabb időközökben kell történie mint a kötöttebb talajoké s minden egyes trágyázás alkalmával kisebb mennyiségű trágya alkalmaztassék, míg a kötött talajnemeken épen fordítva kell a trágyázást végrehajtani; hosszabb időközökben de egyszerre nagyobb mennyiségben alkalmazva. Ennek magyarázata az, hogy könnyebb homoktalajokon az istállótrágya sokkal gyorsabb bomlásnak van kitéve s így hatása is sokkal rövidebb időre terjed; míg a kötöttebb talajnemeken az istállótrágya lassan bomlik s így hatása is hosszabb időre terjed ki. A kötött talajokon nagyobb mennyisége trágya alkalmazható, mivel a talaj abszorbtio- tápanyaglekötő — képessége nagy s a különben is lassan bomló trágya tápanyagait teljes mértékben lekötö, úgy hogy azok vezendőben nem mehetnek. Ha ellenben laza talajon egyszerre nagyobb mennyiségű istállótrágyát alkalmaznánk, úgy a trágya gyors bomlása a talaj csekély abszorbtio-képessége azt eredményezhetnék, hogy a képződő tápanyagok jelentékeny része vezendőbe menne, lemosatván a talaj mélyebb rétegébe, honnan a növények felvenni már nem képesek. Daczára ennek, az istállótrágya a homoktalajokon nagyobb mérvben alkalmazandó, mert ilyen talajokat csakis gyakori és bő istállótrágyázással lehet megjavítani. Az istállótrágyás által különösen a humusztartalmat fokozzuk s így kötöttebbé tesszük a talajt s alkalmasabbá a termelésre. Fentmondották azonban kizárják azt, hogy az istállótrágyát nagyobb mennyiségben alkalmazzuk a homok talajokon, mert így igen sok tápanyag mehet vezendőben. Meg kell találni tehát a középutat s lehetőleg oda törekedni, hogy mentül szalmásabb trágyával lássuk el a talajt mer mint máv láttuk itt egyik főczél a talaj humusztartalmának fokozása. A szalmásabb s

s így kevésbé gyorsan bomló tápanyagot s egyáltalán kevés tulajdonképeni trágyát tartalmazó istállótrágya jó hatása nem fog elmaradni, meri a trágyába levő nagyobb szalmamennyiség a talaj humusztartalmát jelentékenyen fokozni fogja s mégsem fordul elő azon eset, hogy a tápanyagok nagy része a gyors bomlás következtében vezendőbe menne, mivel nem adunk több tulajdonképeni istállótrágyát s így több növényi tápanyag-tartalma következtében beáll műtrágyafélekkel kell pótolnunk s így a homoktalajok igen hamar megjavíthatók. Ezen eljárást sok helyen követik s eddig még mindenütt sikerre vezetett.

Kiadó laptulajdonos: **dr. Nemes Sándor.**

Ügyes „Mohl“
jó privátoszt és olesó lakás.
Ujvidék futtaki-utca 59. sz. ajtó 5.
Steinernál
hitoktató és hitszónok.

HIRDETÉSEK

felvételnek
a kiadóhiva-
talban o o o

Erzsébet-tér 6. sz.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy csomag Cozaport.
Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A Cozaport többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartozkodásról, mert csodahatása ellenszenvenessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A Coza oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség testvér avagy gyermek egy aút, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető mégcsak nem is sejtí mi okozta javulását.

Nemrégiben egy fiatal asszony nekünk körülbelül a következőt mesélte:

„Igen én is használtam ezt a remek szert a férjem tudta nélkül és hála Isten teljesen segített rajta. Jó férj volt józan állapotban, de sajnos majd mindig részeg volt. Folytonos f-lelem, aggodalom és kétségbeesés, szögyen, becstelenség és szegénység közepette éltem! De minek is meséltem volna el másoknak? Nem csodálatos-e igazán, hogy egy asszony a dolgot saját maga ekképen irányítsa és otthonát, gondterh s tüzheléyt örömpalotává tudja varázsolni?“

Coza a családok zreit békítette ki ismét, sok sok ezer férfit a szögyen és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra, és szerencséjéhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet mely a Cozaport tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják egy próba adagot díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meg győződhessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

COZA INSTITUTE (Dept. 131), 71, High Holborn, London, W. C., ANGLIA.
(Levelek 25 fillér, levelezőlapok 10 fillérre bérmentesítendők.)

A magas horvát kormány részéről mint gyógy-viznek megállapított

Apatováci savanyú forrás

Apatováci SAVANYÚVIZ

természetes alkalikus szénsavdús savanyúviz

kristály tiszta legkiválóbb asztali viz

Orvosi kapacitások által a legnagyobb gyógyeredménnyel rendelve minden az emésztő és légző szervezeti bajoknál rheumatikus, gyomor, tüdő, torok és minden más katarusoknál, vese, cukor és hólyag betegknél.

Legkiválóbb, utól nem ért gyógyeredmények a nemi és sok női bajnál.

Analisálva dr. Ludvig kir. udvari tanácsos, és dr. S. Bosnyákovits kir. orvostanárok által.

Kitüntetve sok nagy szakkiallításon 15 arany éremmel.

Apatováci kút-intézőség

Zágráb, Illica-út 17.

Kapható gyógytárak-, fűszerekek-, éttermek- és vendéglőkben.

